

KRAJ - Samorządy terytorialne z różną zasobnością

Napisano dnia: 2026-07-29 10:57:03

(Inf. zewn.). Czasopismo "Wspólnota" już kolejny raz sporządziło ranking dochodów samorządów terytorialnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Zamożność określana jako per capita, to miara, która oblicza wartość produktu krajowego brutto przypadającego na jednego mieszkańca kraju. Jest to wskaźnik, który pozwala ocenić poziom życia oraz zamożność społeczeństwa. Oblicza się go poprzez podzielenie całkowitego PKB przez liczbę ludności - można przeczytać m.in. w internecie.

Jak pisze "Wspólnota": Rok 2025 poprawił kondycję finansową większości samorządów, lecz nie przyniósł przetasowania w rankingu zamożności. Mimo wejścia w życie nowej ustawy o dochodach JST liderzy poszczególnych kategorii utrzymali pozycje, a większe zmiany nastąpiły dopiero w dalszej części zestawień.

Realne dochody samorządów wzrosły w 2025 r. o około 4 proc., a po wyłączeniu dotacji celowych - o 5 proc. Spadek zanotowało tylko 2,5 proc. jednostek. Wyjątkiem były województwa, gdzie wystąpiła stagnacja, a w ujęciu realnym niewielkie pogorszenie. W gminach i miastach na prawach powiatu poprawa oznaczała jednak głównie powrót do poziomu dochodów z lat 2019 - 2021 po zapaści z lat 2022 - 2023.

Reforma zwiększyła znaczenie udziałów w PIT i CIT, dzięki czemu korzystniej wyglądały szeroko rozumiane dochody własne. Nie odwróciła jednak spadku znaczenia dochodów własnych w ścisłym rozumieniu w strukturze budżetów. Wyraźnie wzrosła nadwyżka operacyjna gmin i powiatów, natomiast w miastach na prawach powiatu nadal pozostaje ona znacznie poniżej poziomu z 2018 r.

Wydatki inwestycyjne były drugimi najwyższymi w historii, po rekordowym 2023 r. Najmocniej wzrosły w województwach oraz miastach na prawach powiatu. Ożywieniu sprzyjał większy napływ środków unijnych, w tym funduszy z KPO, choć w cenach stałych inwestycje pozostawały niższe niż w latach 2018 - 2020. Zadłużenie JST realnie nie wzrosło, a w większości kategorii nawet nieznacznie spadło.

Ranking zamożności oparto na dochodach własnych i subwencjach w przeliczeniu na mieszkańca, bez dotacji celowych, które mogłyby sztucznie poprawić pozycję jednostki wskutek jednorazowej inwestycji. W żadnej kategorii JST lider się nie zmienił. Jeśli chodzi o awanse, to największe zanotowały m.in. województwa lubuskie i podlaskie, powiaty sejneński, zawierciański i elbląski oraz Jastrzębie-Zdrój, Przemyśl, Włocławek i Suwałki. Najmocniej spadły zaś m.in. województwo pomorskie, powiaty nyski, słubicki i garwoliński oraz Skierniewice, Częstochowa i Chorzów.

Warto pamiętać, że sam dochód na mieszkańca nie pokazuje pełnej sytuacji JST. Koszty świadczenia usług są wyższe w jednostkach rozległych i słabo zaludnionych, a niższe tam, gdzie działa efekt skali. Uwzględnienie potrzeb wydatkowych pogorszyłoby pozycję wielu samorządów z regionów o rozproszonej sieci osadniczej, natomiast poprawiłoby wyniki jednostek z obszarów bardziej zurbanizowanych.

Reforma poprawiła więc bieżącą sytuację finansową JST i pobudziła inwestycje, ale nie zmieniła zasadniczo mapy zamożności ani nie rozwiązała wszystkich problemów finansowych samorządów".

A jak ta zamożność wygląda na naszym terenie?

W przypadku powiatów, z których przeanalizowano 267:

powiat ząbkowicki awansował z 33 miejsca w r. 2024 na 29 w roku 2025, uzyskując 2220,56 zł na osobę,
powiat kłodzki z 53 na "skoczył" na 48 - 2070,74 zł.

Wśród 270 miast powiatowych:

Kłodzko z 85 na 108 - 6357,76 zł,
Ząbkowice ze 180 na 162 - 6031,79 zł

Na 687 małych miast:

Duszniki-Zdrój z 43 na 30 - 9298,01 zł,
Polanica-Zdrój z 89 na 35 - 8956,67 zł,
Radków ze 116 na 81 - 7616,77 zł,
Stronie Śląskie z 50 na 101 - 7409,85 zł,
Kudowa-Zdrój ze 172 na 168 - 6876,47 zł,
Lądek-Zdrój z 33 na 194 - 6749,12 zł,
Bardo z 25 na 211 - 6669,98 zł,
Bystrzyca Kłodzka z 223 na 293 - 6399,44 zł,
Złoty Stok z 487 na 438 - 6029,74 zł,
Kamieniec Ząbkowicki ze 114 na 470 - 5975,54 zł,
Międzylesie z 626 na 593 - 5660,29 zł,
Szczytna z 558 na 622 - 5551,20 zł,
Ziębice z 540 na 628 - 5540,84 zł,
Nowa Ruda z 637 na 676 - 5246,76 zł

Na 1459 gmin wiejskich:

Lewin Kłodzki z 379 na 163 - 7531,81 zł,
Ciepłowody z 331 na 255 - 7128,43 zł,
Nowa Ruda z 332 na 277 - 7037,54 zł,
Kłodzko z 237 na 793 - 6255,52 zł,
Stoszowice z 1279 na 1122 - 5919,87 zł

Kolejność miast i gmin według zasobności w ogóle:

1. Duszniki-Zdrój
2. Polanica-Zdrój
3. Radków
4. Lewin Kłodzki,
5. Stronie Śląskie
6. Ciepłowody
7. Nowa Ruda gm.
8. Kudowa-Zdrój
9. Łądek-Zdrój
10. Bardo
11. Bystrzyca Kłodzka
12. Kłodzko gm.
13. Złoty Stok
14. Kamieniec Ząbkowicki
15. Stoszowice
16. Międzylesie
17. Szczytna
18. Ziębice
19. Nowa Ruda

Opr. **(bwb)**